

Actualisatie sportaccommodatiebeleid 2018

December 2017

Inhoud

Samenvatting.....	4
Achtergrond	6
Hoofdstuk 1: Inleiding	8
Hoofddoelstelling Sportnota 2020.....	8
Veranderende demografie en sportvoorkeuren	8
Hoofdstuk 2: Buitensport	10
Spreidingsbeleid buitensportaccommodaties	10
Eerste Tranche spreidingsbeleid	11
Evaluatie spreidingsbeleid buitensportaccommodaties	11
Sportnota 2020, bijstellen ambitie.....	12
Tweede tranche spreidingsbeleid	12
Amendement einde reserve spreidingsbeleid sport	13
Derde tranche spreidingsbeleid	13
Samenvatting realisatie buitensport.....	14
Huidig areaal	15
Afspraken en risico's buitensport.....	16
Hoofdstuk 3: Binnensportaccommodaties	17
Sportnota 2020	17
Structuurvisie Maastricht 2030	17
Uitvoeringsnota Toekomstbestendige Binnensportaccommodaties	17
Exploitatiekosten binnensportaccommodaties 2014	18
Lopende ontwikkelingen	21
Samenvatting realisatie binnensport.....	22
Afspraken en risico's binnensport.....	22
Hoofdstuk 4: Geusseltbad	24
De stand van zaken (Marap II):	24
Afspraken en risico's Geusseltbad	25
Hoofdstuk 5: Sporten en bewegen in de openbare ruimte	26
Samenvatting realisatie sport en beweeg mogelijkheden in de openbare ruimte	27
Afspraken en risico's sporten en bewegen in de openbare ruimte.....	28
Hoofdstuk 6: Drie afzonderlijke voorzieningen	29
Stadion Geusselt.....	29
Studentensport.....	29
Boulodrôme.....	30
Hoofdstuk 7: Tabel afspraken	31
Hoofdstuk 8: Monitoring.....	32
Hoofdstuk 9: Financiën	33
Exploitatie	33
Investeringsgelden.....	35
Inzet investeringsgelden	35
Bijlage:	37
Beweegrichtlijnen	37

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Samenvatting

Na behandeling in de raad van het Rekenkamerrapport begin 2017 is er bepaald dat er een actualisatie van het accommodatiebeleid zou komen, gevolgd door een monitor zodat dit beleid ook in de toekomst gevolgd kan worden.

In deze actualisatie komen verleden, heden en toekomst van het sportaccommodatiebeleid bij elkaar. Hoofdlijn van dit beeld is dat het overgrote deel van de voorgenomen acties is gerealiseerd. Soms vertraagd, maar in gebruik genomen, of binnenkort te nemen door de Maastrichtenaar. Met het oog op de toekomst moet er een beslissing genomen worden over de reserve spreidingsbeleid en is er een waarschuwing over de bestendigheid van de binnensportaccommodaties. Gezien de gemiddelde leeftijd van dit arsenaal is een adequate aanpak noodzakelijk. Tot 2030 kunnen de investeringen oplopen tot tientallen miljoenen euro's. Met een gedegen onderzoek en plan de campagne krijgt deze vorm in de tweede tranche 'toekomstbestendige binnensportaccommodaties'.

Toelichting:

Voor de buitensport gold dat voor het spreidingsbeleid, in 3 tranches vervat, met als doel het verbeteren van het sportklimaat en verlagen van de exploitatielasten. Door het aanleggen van 5 kwaliteitsparken in de periode tot 2020 zou dit vorm gegeven worden. De eerste tranche is gereed met als resultaat sportpark Geusselt, sportpark West, sportpark Zuid en sportpark Jekerdal. Tevens enkele buurtsportvoorzieningen zoals de Griend en Caberg. Tegenvallende herontwikkelingsopbrengsten en de verslechterende economische situatie van de gemeente zetten in 2011 een rem op de ontwikkeling.

In de nota mee@bewegen2020 werden de ambities bevestigd maar het tempo aangepast aan de kansen die zich voor zouden doen. Een hogere bezettingsgraad en dekkingspercentage werden aan de doelstellingen toegevoegd. Concreet werd in de tweede tranche onderzoek gedaan naar een kwaliteitssportpark in Zuid en concentratie van de activiteiten op Laan in den Drink. Deze ontwikkelingen zijn momenteel gaande. Tevens is het vierde hockeyveld gerealiseerd en wordt binnenkort de Boulôdrome geopend. Sinds 2007 is Maastricht van 18 naar 12 sportparken in 2017 gegaan.

In de derde tranche liggen er mogelijkheden met de sportparken Wolder, Toustrouwe en Daalhof/Hazendans. Hervestiging op sportpark West of Jekerdal. Op dit moment is het niet zeker of samenwerking tussen de verschillende clubs tot een ontwikkeling zal leiden. En of er voor die ontwikkeling wel voldoende middelen overblijven na voltooiing van de tweede tranche. Hieraan is het besluitpunt van deze nota gekoppeld, namelijk het reserveren van deze reserve voor kansen die zich voor gaan doen.

In de binnensport is na de sportnota 2020 mee@bewegen een uitvoeringsnota "Toekomstbestendige binnensportaccommodaties" vastgesteld. Naast het voldoen aan de wettelijke plicht om bewegingsonderwijs mogelijk te maken (schoon, heel en veilig) werd er ook hier gestreefd naar hogere bezettingsgraden (efficiënter gebruik van de gymzalen, sportzalen en sporthallen) en betere dekkingspercentages. Aan de hand van deze doelstellingen is gekeken welke zaaldelen moesten blijven en welke opgeheven konden worden. De overcapaciteit van 8 zaaldelen is in 2015 en 2016 gefaseerd afgebouwd. Aan vernieuwing is ook gewerkt; o.a. de Geusselthal is in 2017 geopend nadat in 2016 bij het IKC de Geluksvogel een nieuwe gymzaal in gebruik werd genomen. Daarnaast nog 3 nieuwe gymzalen en de realisatie van het Universitair sportcentrum met beweegmogelijkheden voor 2 basisscholen. Het binnenkort te openen Boulodrôme vult de binnensportcapaciteit verder aan. Actueel is de vraag wat er met sporthal de Heeg moet gebeuren, en in vervolg hierop hoe het momenteel anno 2018 staat met de binnensportaccommodaties.

In een tweede tranche "Toekomstbestendige binnensportaccommodaties" zal nader onderzoek naar bezetting, kwaliteit en wettelijke noodzaak moeten leiden tot een totaal beeld van waar Maastricht naar toe moet groeien. Gezien de leeftijd van de verschillende accommodaties (gemiddeld 40 jaar met uitschieters) dient hier in de periode tot 2030 actie op ondernomen te worden. Renovatie, nieuwbouw of opheffing.

Het Geusseltbad is een duurzame parel van Maastricht. Op sportpark Geusselt gelegen in de buurt van het stadion en de nieuwe Geusselthal. Een accommodatie die de Maastrichtenaar steeds beter weet te vinden. Vanuit de sport of vanuit de gezondheid, ook gewoon voor de fun.

Deze ontwikkeling levert naast een verhoging van de Maastrichtse beweegdeelname, ook een positieve bijdrage aan de exploitatie van het zwembad. De door de raad in 2016 vastgestelde opdracht om via een viertal draaiknoppen te komen tot een efficiëntere exploitatie wordt voor het jaar

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

2017 (€110.000) gehaald. In 2020 moeten deze draaiknoppen leiden tot een structurele vermindering van €180.000 van de exploitatiekosten.

De draaiknoppen zijn:

- Verhogen bezoekersaantallen (o.a. lezswemmen, doelgroepzweven)
- Tarieven (zorgbadtarief is verlaagd)
- Bedrijfsvoering (zelftoezicht verenigingen, schoonmaak en personeel)
- Onderhoud (preventief en correctief onderhoud bad, groenonderhoud)

Veranderende beweegwensen van inwoners van Maastricht en Nederland, terug te zien in beweegtrends, laten zien dat de openbare ruimte steeds belangrijker wordt als "sportaccommodatie". Uit onderzoek blijkt dat voor een gezonder Maastricht een beweegvriendelijke omgeving van groot belang is. Kijkend naar de huidige stand van beweegmogelijkheden wordt duidelijk dat er al veel mogelijkheden zijn. Skatepark, Calisthenics, Cruiff-courts, speelmogelijkheden, maar ook fietsinfrastructuur, groene parken en wijken, speelpleinen van scholen. Ook een nieuw mountainbikeparcours op de Pietersberg.

Vraag is of dit genoeg is? Of het op de juiste plekken zit? Worden de kansen voldoende benut (Enci groeve, Groene Loper) Is het toekomstbestendig?!

Aan de hand van een aantal kaders (bereikbaar, innovatief, samenwerking met burgers, adequate programmering en cofinanciering) o.a. uit de structuurvisie 2030 en in samenhang met andere beleidsterreinen zoals de omgevingsvisie, onderwijs, fietsplan en groenstructuur wordt gewerkt aan een strategische visie en uitvoeringsplan op sporten en bewegen in de openbare ruimte. Een beweegvriendelijk Maastricht.

Een drietal afzonderlijke voorzieningen worden uitgelicht. Stadion Geusselt, Studentensport in het Universitair sportcentrum en het Boulodrome. De afspraken uit de verschillende hoofdstukken staan in een tabel en de afspraken met de raad over de monitoring worden toegelicht.

Met betrekking tot de investeringsgelden is het nodig tot een uitspraak te komen over de reserve spreidingsbeleid zoals bij de buitensport benoemd. Tevens is er sprake van een belangrijke waarschuwing als het gaat over de bestendigheid van de binnensportaccommodaties. Gezien de gemiddelde leeftijd van dit arsenaal is aanpak van deze accommodaties in de periode tot 2030 noodzakelijk. Het gaat hier om een investering van tientallen miljoenen euro's. Een gedegen onderzoek en plan de campagne worden vorm gegeven in de tweede tranche 'toekomstbestendige binnensportaccommodaties'.

Mensen bewegen te weinig en zitten teveel is de trend. Kent u de nieuwe norm gezond bewegen? In de bijlage de uitleg van de nieuwste beweegrichtlijn op dit gebied.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Achtergrond

De sportnota van de gemeente Maastricht Mee®bewegen is van het jaar 2013 en sindsdien is er veel gebeurd op basis van de daarin gestelde kaders:

- Geusseltbad, Geusselthal, Boulodrôme en 4e hockeyveld zijn gerealiseerd.
- Spreidingsbeleid buitensportaccommodaties 1e fase afgerond en de 2e fase gestart.
- De 1e fase van de afbouw binnensportaccommodaties is afgerond.
- Proces renovatie van de sporthal De Heeg gestart.
- De uitvoeringsorganisatie voor het sportbeleid in Maastricht is intern verzelfstandigd.
- De begroting van Maastricht Sport en het Geusseltbad is op orde.
- Besluitvorming over de Tarievennota is afgerond.
- Ontwikkeling van een aantal buitensportlocaties in samenwerking met het Struyskomitee.

Er is nog steeds een aantal ontwikkelingen in de binnen- en de buitensport, maar het wordt ook tijd om te kijken of de in de sportnota gestelde kaders voor de sportaccommodaties nog actueel zijn. Het beleidsveld ontwikkelt zich snel door veranderende sportvoorkeuren en demografische ontwikkelingen. Deze veranderende situatie vraagt om een andere prioriteitenstelling. De inwoners van Maastricht volgen de landelijke trend die laat zien dat Nederlanders vaker individueel en in klein verband gaan bewegen in plaats van georganiseerd in sportaccommodaties. Hun vraag ligt de komende jaren dus ook meer op het vlak van een aantrekkelijke buitenruimte.

Gemodelleerde trend

Uit de modellering blijkt dat het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging tussen 2006 en 2014 is gedaald met ruim 11%. Deze daling is vooral zichtbaar bij mensen tussen de 40 en de 70. Bij kinderen tot 10 jaar is wel een stijging te zien in sportlidmaatschap. Er van uitgaande dat de daling in de toekomst doorzet en daarbij rekening houden met toekomstige veranderingen in de bevolkingsopbouw, zal het aandeel mensen dat lid is van een sportvereniging dalen naar bijna 19% in 2030.

(Uit Sport en bewegen in cijfers, trendscenario's)

In de raadsvergadering van 7 maart 2017 is daarom op basis van het rapport van de Rekenkamer besloten dat het college een beknopte actualisatie van het sportaccommodatiebeleid opstelt.

De thema's die met de raad in de RIB 'Beknopte actualisatie accommodatiebeleid sport' van 18 april 2017 (2017/12559) zijn afgesproken en ter sprake zullen komen zijn:

- 1. Inleiding**
Hoofddoel sportnota(s) en veranderende demografie en sportvoorkeuren.
- 2. Buitensport**
Inhoud en doel spreidingsbeleid 2008 en 2013, realisatie, financiële paragraaf (incl. tarieven) en toekomst.
- 3. Binnensport**
Inhoud en doel beleid 2014, realisatie, financiële paragraaf en toekomst.
- 4. Geusseltbad**
Evaluatie exploitatie Geusseltbad 2016, financiële paragraaf, geformuleerde draaiknoppen en realisatie daarvan.
- 5. Sporten in de openbare ruimte**
De ontwikkelingen op dit beleidsgebied in relatie tot de ontwikkelingen in de binnen- en de buitensport. Vervolgens wordt aangegeven wat de wensen zijn op dit terrein.
- 6. Drie afzonderlijke voorzieningen**
Stadion Geusselt, studentensport en Boulodrôme.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

7. **Tabel**

In een tabel zal worden aangegeven wat per onderdeel is afgesproken met een planning voor realisatie.

8. **Monitoring**

Na vaststelling van de evaluatie zal met een aantal leden van de gemeenteraad worden overlegd hoe de monitor sport vorm zal worden gegeven.

9. **Financiën**

Begroting van Maastricht Sport 2017.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Hoofddoelstelling Sportnota 2020

De hoofddoelstelling van het sportbeleid is het in beweging krijgen en houden van mensen. De kern van het beleid is daarop gericht. In 2020 moet de (gemiddelde) sportdeelname (RSO) in Maastricht dichterbij het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten zijn gekomen en minimaal 65% bedragen. Een ambitieus streven, zeker gezien de landelijke trends en recente onderzoeken (o.a.- Mulier instituut). Hieruit blijkt dat het onwaarschijnlijk is dat we dat cijfer gaan halen, maar het streven blijft onmiskenbaar nuttig.

Die ambitie laten we zien door in te zetten op een verhoging van de sportdeelname door goede accommodaties (binnensport, buitensport, zwembad en openbare sport en speelvoorzieningen) ter beschikking te stellen. Daarnaast zetten we fors in op een gedegen programma voor bewegingsstimulering, dat wordt opgezet en ontwikkeld in samenwerking met verenigingen. Het gaat er immers om dat mensen bewegen en dat meer mensen gaan bewegen. Door alleen accommodaties beschikbaar te stellen gebeurt dit niet. Mensen stimuleren tot bewegen is naast het beheer van accommodaties de kerntaak van Maastricht Sport. Hierin is de aangepaste beweegnorm het uitgangspunt. Voor volwassenen 150 minuten matig intensief bewegen per week en voor kinderen elke dag een uur. Tevens bot en spierversterkende oefeningen; voor volwassenen 2 maal en voor kinderen 3 maal per week. Voor iedereen geldt: minder stilzitten! (zie bijlage)

De afgelopen jaren zijn in onze stad veel goede prestaties geleverd en investeringen gedaan, met als resultaat dat de sportdeelname in de lift zit. Maastricht heeft een inhaalslag gemaakt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De sportdeelname in Maastricht is in periode 2006 -2014 gegroeid van 52 naar 59% en komt meer en meer in lijn met de landelijke ontwikkeling. De sportdeelname van volwassenen is echter nog steeds laag. Daarnaast zijn er grote verschillen in sportdeelname tussen buurten en doelgroepen.

Opmerking Mulier-instituut: Het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties staat in Limburg onder druk. Door de krimp en de vergrijzing zal het aantal gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodaties in de komende jaren met ongeveer 10 procent afnemen. Dit vraagt om een heroriëntatie op de lokale sportinfrastructuur. Vooral bij renovatievraagstukken dient goed te worden bezien of en in welke vorm de voorziening bestaansrecht heeft. Bij heroriëntatie past ook een beleidsmatige visie op het gebruik en de inzetbaarheid van de openbare ruimte voor sportbeoefening.

Tabel 1: Sportdeelname

RSO-norm sportdeelname 12 keer per jaar pj (>18 jr)	Maastricht	Landelijk *
2006	52	59
2008	52	58
2010	57	59
2014	59	61

*Trendrapport Bewegen en Gezondheid 2006/2014 TNO

Veranderende demografie en sportvoorkeuren

De sportdeelname van volwassenen blijft achter. Hieraan liggen diverse ontwikkelingen ten grondslag. Zo zien wij dat andere manieren van sporten en bewegen in opkomst zijn waar zowel gemeenten als andere aanbieders van sport en bewegen de gevolgen van merken, in positieve en/of negatieve zin. Door ontgroening en vergrijzing verandert de samenstelling van de Maastrichtse bevolking. Vooral verenigingen, die traditioneel veel jeugdleden hebben, krijgen het zwaarder nu het aantal jongeren afneemt. De grote groep oudere sporters die resteert, heeft andere sportwensen en zal het gat dat de afnemende jeugd laat vallen bij verenigingen, waarschijnlijk niet invullen.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Omdat ouderen traditioneel minder sporten in gemeentelijke accommodaties (met uitzondering van het zwembad), maar meer te vinden zijn bij andere (commerciële) aanbieders en in de openbare ruimte, heeft dit – in combinatie met de daling van het aantal jongeren – tot gevolg dat er minder behoefte is aan gemeentelijke accommodaties. Dit heeft gevolgen voor de manier waarop wij de sportbudgetten in de toekomst zullen gaan inzetten. We zijn kritisch op het voortbestaan van onze accommodaties en zetten in op indikking van het areaal en gedeeld gebruik daar waar we er kansen voor zien.

Het geld dat de gemeente aan sportaccommodaties besteedt gaat tot 2020 voor het grootste gedeelte naar de buitensport, de binnensport en het zwembad. Slechts voor een heel beperkt gedeelte naar voorzieningen voor sporten en bewegen in de openbare ruimte. Ten aanzien van de middelen zal de komende beleidsperiode een nieuwe afweging moeten worden gemaakt, zodat ook het sporten in de openbare ruimte beter kan worden gefaciliteerd. Hiervoor zouden in ieder geval de vrijkomende middelen van de verminderde inzet op sportaccommodaties ingezet kunnen worden. Dit vanuit een integrale visie en het besef dat groei in de sport- en beweegdeelname voor een groot gedeelte gehaald kan worden via ongeorganiseerde sportbeoefening en een goed netwerk van voorzieningen in de openbare ruimte.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 2: Buitensport

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op inhoud en doel van het spreidingsbeleid van 2008. Vervolgens zal worden aangegeven wat hiervan wel en niet is gerealiseerd met de redenen hiervoor. In de tweede paragraaf wordt de inhoud en het doel van het nieuwe spreidingsbeleid 2013 toegelicht. Ook hiervan wordt aangegeven wat is gerealiseerd en wat we hierin de komende jaren nog kunnen verwachten. In de laatste paragraaf komt aan de orde of het vastgestelde beleid nog aan het doel voldoet van onze ambitie van 2017.

Spreidingsbeleid buitensportaccommodaties

Begin 2008 stelde de raad het zogenaamde 'spreidingsbeleid voor buitensportaccommodaties' vast. Uitgangspunt van dit spreidingsbeleid is om een robuuste sportinfrastructuur te creëren door middel van concentratie van multifunctionele parken, gecombineerd met een aantal ondersteunende kleinschalige sportvoorzieningen op buurt- en wijkniveau (denk aan Cruiff-courts, skatebaan en basketbalveldjes). Deze kwaliteitsslag levert een hoge bijdrage aan de sport- en bewegingsstimulering en het aantrekkelijk vestiging- en verblijfsklimaat van de stad. Ingrediënten hierbij zijn:

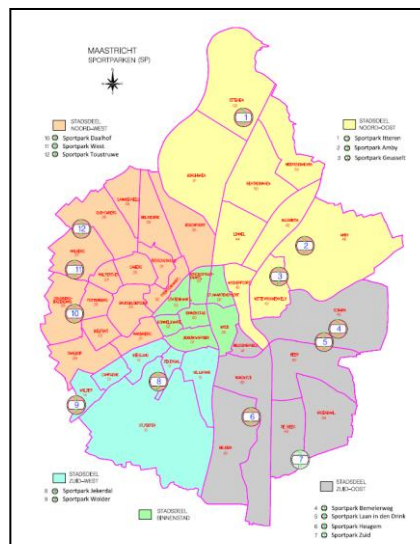
- multifunctionele accommodaties van voldoende schaalniveau,
- gedeeld gebruik met behoud van eigen identiteit,
- evenwichtige spreiding over de stad,
- verbreden toegankelijkheid en
- het algemeen belang prevaleert boven verenigingsbelang.

Er moet op deze wijze een moderne toekomstbestendige sportinfrastructuur in Maastricht worden gerealiseerd die doelmatig te exploiteren is. Dit moet onder andere gestalte krijgen door het creëren van een aantal multifunctionele accommodaties van hoge kwaliteit. Er wordt een concentratie van voorzieningen ingezet, die leidt tot schaalvergroting. Er wordt ingezet op realisatie van een vijftal kwaliteitssportparken in Maastricht:

- Sportpark Geusselt
- Sportpark Zuid
- Sportpark Scharn
- Sportpark Jekerdal
- Sportpark West

Naast deze vijf locaties worden twee sportparken gehandhaafd:

- Sportpark Itteren
- Sportveld Amby

Het spreidingsplan wordt in de periode 2008 – 2020 uitgevoerd. In deze periode worden de andere sportparken gefaseerd afgestoten. De investeringskosten voor de vijf 'kwaliteitssportparken' werden in 2008 geraamd op € 20 mln. Voor realisatie van deze ambities werd de reserve spreidingsbeleid in het leven geroepen. Deze reserve wordt tot 2020 gevoerd door een jaarlijkse storting ad € 454.000.

Met de realisatie van het spreidingsbeleid wordt een verbetering van het sportklimaat in Maastricht beoogd. Tevens moeten de investeringen leiden tot een vermindering van de exploitatiekosten binnen de sportbegroting. Om aan de veranderende vraag van de inwoners van Maastricht in de toekomst tegemoet te kunnen komen zou de besparing op de exploitatiekosten hiervoor ingezet kunnen worden.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Eerste Tranche spreidingsbeleid

De eerste tranche 'spreidingsbeleid buitensportaccommodaties' omvatte een investering van € 14,5 miljoen. Deze investeringen werden ingezet voor de ontwikkeling van sportparken Geusselt en West, Sportpark Zuid (De Heeg), sportpark Jekerdal en een aantal buurtsportvoorzieningen (voorheen stervoorzieningen genoemd). Een aantal kleinere sportparken werd hierbij afgestoten. In de periode 2007 – 2016 zijn in het kader van dit beleid totaal 12velden uit de verhuur gehaald.

Tabel 2: afgestoten sportparken 1^e tranche spreidingsbeleid

Locatie	Aantal velden
Caberg	2
Geusselt	2
Borgharen	2
Boschpoort	1,5
Akersteenweg	2
Limmel	0,5
Demertstraat	1
Vinkenslag	1
Totaal	12

De voordelen in de exploitatie die hieruit voortvloeien, na jaren van tekorten (haperende afbouw tov blijvend onderhoud) zijn verwerkt in de geactualiseerde sportbegroting voor 2017.

Evaluatie spreidingsbeleid buitensportaccommodaties

Het raadsbesluit van februari 2008 is uitvoerig geëvalueerd in de collegenota van januari 2011. In deze evaluatie is geconstateerd dat door de veranderde economische situatie er slechts beperkt sprake is van opbrengsten uit herontwikkeling en dat de investeringen in de op dat moment ingevoerde onderdelen van het spreidingsplan veel hoger waren uitgevallen dan verwacht.

Er diende in de evaluatie een standpunt te worden ingenomen ten aanzien van de verdere uitvoering van het spreidingsplan. De besluitvorming in deze evaluatie was indertijd als volgt:

- De pilot Kwaliteitssportpark Geusselt te beperken tot het volledig afmaken van Geusselt Noord inclusief implementatie van professioneel beheer en toezicht.
- Een aantal van de meest nijpende knelpunten op Sportpark Jekerdal op te lossen.
- De buurtsportvoorzieningen Griend en Caberg te realiseren.
- Als gevolg van het uitstellen van de upgradering van Sportpark Zuid, extra maatregelen uit te voeren ten behoeve van het in stand houden van het huidige kleedclubgebouw op Sportpark Zuid;
- de realisatie van Kwaliteitssportpark Bemelerweg en het combinatiegebouw Boulodrôme (jeu de boules)/voetbal op sportpark West uit te stellen;
- Reparatiewerkzaamheden (maatwerk met als uitgangspunt functioneel en veilig) uit te voeren aan de kleedclubgebouwen aan de Toustruwe (vv Standaard) en Laan in den Drink (RKSV Heer).

Een en ander is conform besluitvorming uitgevoerd.

Er werd in deze periode tevens begonnen met het opstellen van een geactualiseerd sportbeleid, waarin de verdere doorontwikkeling van het spreidingsbeleid buitensportaccommodaties een plek zou krijgen.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Sportnota 2020, bijstellen ambitie

In 2013 wordt de sportnota 2020 Mee@bewegen vastgesteld. Hierin wordt het spreidingsbeleid uit 2008 op een aantal punten bijgesteld. Dit gebeurt op basis van een Quick Scan van het Mulier Instituut betreffende de benodigde ontwikkeling op het gebied van de buitensportaccommodaties in Maastricht én de wens van de raad om te komen tot een concentratie van clubs op basis van vrijwilligheid.

In de sportnota 2020 Mee@bewegen werd vastgelegd dat de ambitie van het spreidingsbeleid overeind blijft, maar dat de uitvoering afhankelijk wordt gesteld van de mogelijkheden en initiatieven die zich voordoen. Vooral de bereidwilligheid van verenigingen vormt de basis voor de verdere ontwikkeling.

Het beleid heeft verder twee hoofddoelen:

1. het verhogen van de sport- en bewegingsdeelname van de inwoners van Maastricht en
2. het terugbrengen van het structureel exploitatietekort op de sportbegroting.

Als redenen om het beleid aan te passen worden de volgende overwegingen genoemd:

- Andere manieren van sporten komen op.
- Sporters stellen zich meer op als consument en minder als verenigingslid of – vrijwilliger.
- De bevolking ontgroent en vergrijsst.
- Dit alles heeft gevolgen voor de bezettingsgraad en het dekkingspercentage van de sportaccommodaties.
- Er is een structureel exploitatietekort op de gemeentelijke sportbegroting. De inkomsten en uitgaven moeten beter in balans zijn. Als voorbeeld wordt genoemd dat de tarieven van de accommodaties steeds vaker uit de pas lopen met de kosten die de gemeente maakt. Dit komt door een combinatie van lage tarieven met een lage bezettingsgraad van de accommodaties en het steeds ouder worden van de (nog) niet aangepakte sportparken.

De ambities in de sportnota 2020, zoals door de raad vastgesteld, worden als volgt verwoord:

- De oorspronkelijke ambitie van het spreidingsbeleid buitensport ten aanzien van de pijler 'accommodaties' blijft overeind, maar de uitvoering wordt afhankelijk gesteld van de mogelijkheden en initiatieven die zich voordoen.
- We spelen in op de trends en ontwikkelingen: nieuwe en/of te renoveren accommodaties zijn afgestemd op de huidige en toekomstige behoeften van de gebruikers.
- Wij borgen het beheer & onderhoud van onze sportaccommodaties op het niveau: schoon, heel en veilig.
- Doel is een hogere *bezettingsgraad* (= de verhouding tussen het totaal aantal beschikbare uren en het daadwerkelijk aantal verhuurde uren) van de gemeentelijke sportaccommodaties.
- Verhuur van sportaccommodaties vindt efficiënt plaats waarbij de gemeente richting gebruikers stuurt op locatie en tijdstip.
- Wij streven naar een hoger *dekkingspercentage* (= verhouding tussen inkomsten uit verhuur en kosten) van onze accommodaties. Voor de buitensport moet dit *dekkingspercentage* hoger worden dan de huidige 3,2% (Uit Tarievennota april 2017)

Tweede tranche spreidingsbeleid

In de periode 2013 – 2016 vinden gesprekken plaats met diverse verenigingen om de haalbaarheid van het verder doorvoeren van het spreidingsbeleid buitensportaccommodaties te toetsen. Uit deze gesprekken blijken twee ontwikkelingen haalbaar:

- De realisatie van een kwaliteitssportpark in Maastricht Zuid in samenwerking met RKHSV en DBSV Red Socks (2,7 miljoen).
- De concentratie van activiteiten van RKS SV Heer op sportpark Laan in den Drink (2 miljoen).

Deze ontwikkelingen worden met de verenigingen zorgvuldig doorgesproken en resulteren in 2016 – 2018 in concrete investeringen. De realisatie van de aanpassingen van sportpark Laan in den Drink

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

begint in juni 2017. Medio 2017 blijkt ook dat vv de Heeg de financiële verplichtingen rondom de kosten van de accommodatie niet langer kan voldoen.

Dit heeft geen gevolgen voor de concentratie van beide accommodaties in Heugem. De jeugdleden van de vereniging zijn in overleg naar RKHSV toegeleid, waardoor RKHSV is gegroeid met 8 jeugdteams.

In 2016 wordt tevens een langgekoesterde wens van de hockeyvereniging de aanleg van een 4de hockeyveld in samenwerking met MHC gerealiseerd. De realisatie hiervan was een van de beslispunten van de sportnota 2020.

In 2017 liggen er – op basis van de bovenstaande ontwikkelingen – weer kansen om het spreidingsbeleid verder door te voeren op een aantal sportparken. Er is in de reserve spreidingsbeleid een bedrag van 5,7 miljoen beschikbaar, wat voldoende is om de realisatie van de herontwikkeling van sportpark Laan in de Drink / Heer (€ 2 miljoen) en sportpark Heugem (€ 2.7 miljoen) ter hand te kunnen nemen. De reserve is gevuld doordat jaarlijks stortingen ad € 454.000 plaatsvinden in de reserve spreidingsbeleid, zoals vastgesteld in de nota spreidingsbeleid buitensport. Deze 3 stortingen in 2018, 2019 en 2020 vullen het resterende bedrag van circa € 0,9 miljoen weer aan tot een totaal van circa € 2,2 miljoen per 1 januari 2021.

In de periode 2017 – 2019 komen door inzet van de reserve spreidingsbeleid buitensportaccommodaties 6 additionele velden te vervallen, waarbij de genoemde sportparken in zijn geheel komen te vervallen.

Tabel 3: afgestoten sportparken 2^e tranche spreidingsbeleid

	Aantal velden
Limmel	2
Demertstraat	1
Sportpark Zuid	3
Totaal	6

De voordelen die voortvloeien uit het afstoten van de restvelden Demertstraat en Limmel zijn verwerkt in de in 2016 geactualiseerde sportbegroting 2017. Sportpark Zuid staat in de P&C cyclus voorlopig vanaf 2020 ingeboekt. Dit omdat het sportpark tot die tijd in gebruik is als uitwijkmogelijkheid voor RKHSV en DBSV ten tijde van de werkzaamheden op sportpark Heugem.

Amendement einde reserve spreidingsbeleid sport

In juli 2017 heeft het college van B&W aan de raad voorgesteld om de resterende middelen uit de reserve spreidingsbeleid vrij te laten vallen ten gunste van de upgrading van sportpark Jekerdal en de renovatie van sporthal de Heeg. Via een amendement (Raadsvoorstel 2017-16805: Kaderbrief 2017) heeft de raad besloten dat de reserve spreidingsbeleid buitensport gehandhaafd dient te worden tot helder is welke middelen mogelijk nog nodig zijn voor toekomstige ontwikkelingen in de buitensport.

Derde tranche spreidingsbeleid

Wanneer het spreidingsbeleid in zijn totaliteit wordt doorgevoerd, dienen in de periode t/m 2020 nog 3 parken met totaal 9 velden te worden afgestoten/geconcentreerd. De reserve spreidingsbeleid wordt in de periode t/m 2020 nog met drie stortingen aangevuld. Deze stortingen met een totaal van € 1,3 miljoen en het restant van circa € 0,9 miljoen uit de tweede tranche van het spreidingsbeleid kunnen worden ingezet voor ontwikkelingen rondom de onderstaande sportparken. Met betrekking tot inzet van deze middelen zijn twee uitgangspunten vastgelegd. Deze reserve kan alleen worden aangewend voor ontwikkelingen die 1) leiden tot een verbeterd sportklimaat in Maastricht én 2) leiden tot een verbetering van de exploitatie van Maastricht Sport en dus een voordeel opleveren voor de sportbegroting van de gemeente Maastricht. Omdat er geen concrete beweging te zien is bij de drie

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

verenigingen die gebruik maken van de sportparken, is inzet van de middelen voor dit doel op dit moment onzeker.

Een tweetal ontwikkelingen zouden mogelijk plaats kunnen vinden.

Sportpark Wolder bevindt zich voor een gedeelte op grond die door derden in erfpacht is gegeven aan de gemeente Maastricht. In juli 2017 is deze erfpacht voor 5 jaar verlengd. De eigenaar van de grond wil de grond bij voorkeur aan de gemeente verkopen. Omdat sportpark Wolder niet valt binnen het areaal aan toekomstige buitensportaccommodaties, is aankoop van de grond niet aan de orde. Een verlenging van de erfpacht met 5 jaar bleek een optie. In 2022 zal de gemeente waarschijnlijk moeten besluiten of zij de grond aankopen of niet. Daar dit niet waarschijnlijk is, komt mogelijk een verplaatsing van Leonidas in beeld. De aankoop van deze grond is namelijk niet te onderbouwen vanuit het grondbeleid en ook niet vanuit het sportbeleid. Er zijn geen middelen voor.

De tweede mogelijke ontwikkeling komt vanuit SCM gehuisvest op sportpark Toustruwe. Dit sportpark is voor een deel gemeentelijk eigendom namelijk de gronden, echter het club- en kleedgebouw niet. Deze vereniging vraagt aan de gemeente of er geïnvesteerd kan worden in het club- en kleedgebouw en sportpark. Omdat het sportpark niet valt binnen het areaal aan toekomstige buitensportaccommodaties die de gemeente wil behouden, wordt er niet in dit sportpark geïnvesteerd. SCM heeft nog niet aangegeven dat zij zouden willen verhuizen naar een van de andere gemeentelijke sportaccommodaties, voor de gemeente is dit zeker een optie.

Gesprekken over beide ontwikkelingen zijn nog niet gevoerd. Dit omdat momenteel door Maastricht Sport en de voetbalverenigingen wordt gewerkt aan een integrale visie op de toekomst van het voetbal in Maastricht. Daarnaast wordt de nota Beweegvriendelijk Maastricht afgewacht. Deze nota wordt opgeleverd in 2018. De uitkomst van deze verkenningen moeten worden meegenomen in ontwikkelingen rondom de locaties Toustruwe, Wolder en ook Daalhof/Hazendans.

Tabel 4: Mogelijke derde tranche spreidingsbeleid buitensportaccommodaties

Locatie	Gebruiker	Aantal velden
Toustruwe	VV SCM	3,5
Wolder	Leonidas	3
Daalhof/Hazendans	VV Daalhof	2,5
Totaal		9

Realisatie van deze eventuele derde tranche binnen het spreidingsbeleid hangt af van een tweetal factoren. Ten eerste zullen zich verdere mogelijkheden binnen de buitensport moeten voordoen, bijvoorbeeld door fusie of verregaande samenwerking van verenigingen. Ten tweede is het noodzakelijk dat sprake is van een gevulde reserve spreidingsbeleid. Gezien het feit dat er nu geen concrete initiatieven liggen kan de reserve spreidingsbeleid ook zoals eerder aan de raad is voorgesteld ingezet worden voor andere sportieve ontwikkelingen. Mocht er zich dan toch nog een ontwikkeling aandienen dan dient deze als nieuwe optie aan de raad voorgelegd te worden indachtig het gelijkheidsbeginsel ten aanzien van eerdere inzet.

Samenvatting realisatie buitensport

Gerealiseerd in de periode 2006-2017 op het gebied van buitensportaccommodaties:

- Realisatie sportpark West.
- Realisatie sportpark Geusselt.
- Realisatie sportpark Jekerdal.
- Realisatie Skatepark Griend en uitbreiding enkele jaren later.
- Realisatie 4de hockeyveld.
- Opheffing sportpark Caberg (verplaatsing Caberg naar Standaard (SCM)).
- Opheffing sportpark Boschpoort.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

- Opheffing sportpark Vinkenslag.
- Opheffing sportpark Akersteenweg.
- Opheffing sportpark Demertstraat.
- Opheffing sportpark Limmel.
- Opheffing sportpark Borgharen (verplaatsing naar Itteren (IBC)).
- Planvorming opheffen sportpark Zuid en herontwikkeling sportpark Heugem.
- Planvorming en realisatie herontwikkeling sportpark Laan in den Drink.
- Planvorming en realisatie Boulodrôme (buitenbanen).

Tabel 5 : aantal accommodaties buitensport

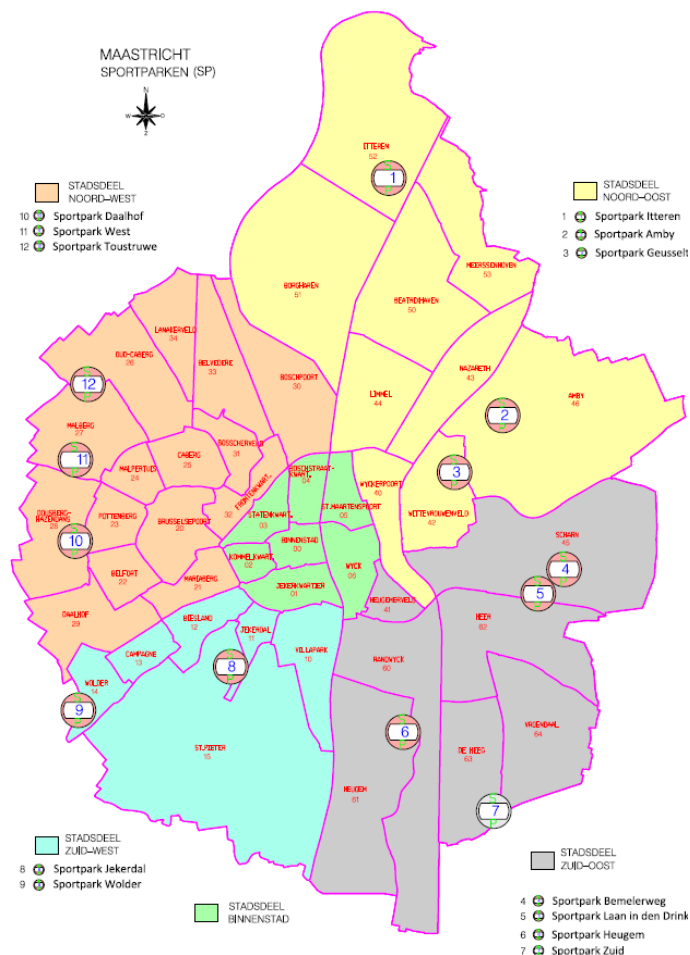
	2007	2013	2014	2015	2017
Aantal accommodaties en bezetting					
Buitensport	18 sportparken	16 sportparken	15 sportparken	14 sportparken	12 sportparken

Huidig areaal

Eind 2017 bestaat het areaal uit de volgende sportparken:

1. Sportpark Itteren
2. Sportveld Amby
3. Sportpark Geusselt
4. Sportpark Bemelerweg
5. Sportpark Laan in den Drink (Heer)
6. Sportpark Heugem
7. Sportpark Zuid
8. Sportpark Jekerdal
9. Sportpark Wolder
10. Sportpark Daalhof
11. Sportpark West
12. Sportpark Toustruwe

In de planning staat nog het opheffen van sportpark Zuid, waarmee het totaal aantal sportparken in Maastricht komt op 11.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Afspraken en risico's buitensport

Afspraak:

- Het huidige spreidingsbeleid buitensportaccommodaties loopt tot en met 2020. Het beleid is in de Sportnota 2020 herbevestigd en zal verder worden voortgezet als zich mogelijkheden en initiatieven daartoe voordoen. Per situatie af te wegen.
- Investerings in de sportparken Wolder, Toustruwe en Daalhof, zijn gezien deze beleidsuitgangspunten niet op zijn plaats. Conform de afspraak met de raad wordt, indien de verenigingen meer faciliteiten wensen, gestuurd op verhuizing richting sportpark West (Toustruwe en Daalhof) of sportpark Jekerdal (Wolder).

Risico's:

- Het huidige spreidingsbeleid buitensportaccommodaties omvat drie tranches. Voor de derde tranche is mogelijk onvoldoende investeringsgeld beschikbaar om tot een volledige implementatie van de beleidsvoornemens te komen. Daarnaast is er (nog) geen behoefte vanuit de verenigingen op de drie resterende parken om te verhuizen naar één van de kwaliteitssportparken.
- In de sportnota Mee® Bewegen is door de raad als voorwaarde opgenomen dat medewerking van de verenigingen vereist is voor verdere implementatie van het spreidingsbeleid.

Besluitpunt buitensport:

- **De reserve spreidingsbeleid buitensport niet langer in stand te houden en vrij te laten vallen voor de toekomstige ontwikkelingen rondom sporthal de Heeg.**

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 3: Binnensportaccommodaties

In dit hoofdstuk wordt het vastgestelde beleid in de sportnota en de nota: Toekomstbestendige binnensportaccommodaties toegelicht. Dan wordt gekeken wat hiervan is gerealiseerd. Vervolgens wordt aangegeven wat de volgende stappen zijn ten aanzien van de binnensportaccommodaties.

Sportnota 2020

Op 21 mei 2013 is de sportnota 2020 “Mee@bewegen” vastgesteld door de Raad. Sport heeft te maken met diverse trends en ontwikkelingen die er toe leiden dat het gebruik van binnensportaccommodaties afneemt. Daarom is opdracht gegeven te komen met een uitvoeringsnota: “Toekomstbestendige binnensportaccommodaties”.

Doel is te komen tot binnensportaccommodaties die tegemoet komen aan, en in evenwicht zijn met, de wensen, behoeften, vraag, gedragspatronen en financiële mogelijkheden van de toekomst.

Kaders sportnota

In de sportnota zijn ten aanzien van de binnensport een aantal kaders vastgesteld, waarbinnen de ontwikkelingen in de binnensport moeten plaatsvinden.

Kwaliteit	De kwaliteit wordt geborgd op het niveau schoon, heel en veilig.
Optimale bezettingsgraad	Doel is een hogere bezetting.
Efficiënte verhuur	Gemeente stuurt richting gebruikers op locatie en tijdstip.
Hoger dekkingspercentage	Wij werken toe naar een hoger dekkingspercentage.
Goed bereikbaar	Vrijwel elke bewoner beschikt binnen een straal van 1000 meter om zijn woning over een binnensportaccommodatie. (Uitgezonderd Borgharen en Itteren, hier blijft maximaal 1 locatie behouden)

Structuurvisie Maastricht 2030

In de Structuurvisie Maastricht 2030 is opgenomen dat de zorgplicht en ontwikkeling van basisscholen naar integrale kindcentra (IKC's) ook leidt tot een herschikking van gymzalen en sportzalen. Op basis van de verordening voorzieningen onderwijshuisvesting gemeente Maastricht 2017 dient voor het basisonderwijs of speciaal onderwijs de ruimte afhankelijk van het aantal klokuren ten minste binnen 1 km. hemelsbreed beschikbaar te zijn. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor de planning en financiering van voldoende geschikte ruimte voor bewegingsonderwijs (gymnastiek) en voor financiering van de eerste inrichting. In 2011 hebben de 'kindpartners' een akkoord gesloten (het zogenaamde Manjefiek akkoord) op dit punt ten behoeve van het primair onderwijs. Gemeente en schoolbesturen zullen samen een integraal huisvestingsplan opstellen. Bij Raadsbesluit van 19 januari 2016 is het Integraal Huisvestingsplan Kindcentra Maastricht 2015-2024 vastgesteld.

Wettelijke taak onderwijs

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht voor de planning en financiering van voldoende geschikte ruimte voor bewegingsonderwijs voor het primair en voorgezet onderwijs en voor de financiering van de eerste inrichting. Bij wet is bijvoorbeeld geregeld dat leerlingen in het basisonderwijs ten minste 1,5 klokkuur per week sporten.

Uitvoeringsnota Toekomstbestendige Binnensportaccommodaties (april 2015)

De kaders uit de sportnota, de wettelijke zorgplicht voor het bewegingsonderwijs en ontwikkelrichting zoals opgenomen in de structuurvisie Maastricht 2030 zijn onderdeel van de uitvoeringsnota Toekomstbestendige Binnensportaccommodaties die op 21 april 2015 door de raad is vastgesteld. Onderstaande een beknopte samenvatting van deze nota.

De **visie** op binnensportaccommodaties is als volgt geformuleerd:

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

“De gemeente Maastricht stimuleert haar inwoners hun leven lang te sporten en te bewegen in schone, hele, veilige en redelijk goed onderhouden en ingerichte binnensportaccommodaties.”

Het gewenste **resultaat** van de uitvoeringsnota is als volgt beschreven: De nu nog veelal traditionele binnensportaccommodaties worden omgevormd tot accommodaties die alle dagen vol in bedrijf zijn (uitgaande van een bezetting van 70% van de (14) beschikbare uren per dag). Ze zijn goed bereikbaar, toegankelijk, schoon, heel, veilig en betaalbaar. Waar nodig worden accommodaties herbestemd of gesloten.

Analyse

In de uitvoeringsnota is een analyse gegeven van de situatie van de binnensportaccommodaties. Om het gebruik van onze binnensportaccommodaties in beeld te brengen (bezettingsgraad) zijn de volgende definities gehanteerd. (Deze definities zijn afgestemd met het Mulier Instituut om daar waar mogelijk vergelijk met andere gemeenten te kunnen doen).

Tijdvak	Definitie
Onderwijs/dag	40 weken per jaar, 5 dagen per week 8.30-16.00 uur (7,5 uur per dag)
Sport/avond	40 weken per jaar, 5 dagen per week 18.00-22.00 uur (4 uur per dag)
Weekend	40 weken per jaar, za/zo 9.00-22.00 uur (13 uur per dag)
Totaal	40 weken per jaar, 7 dagen per week 8.30-22.30 uur (14 uur per dag)

Ontwikkeling bezettingsgraad per accommodatiesoort periode 2009-2013:

	Totaal		Sport/avond		Onderwijs/Dag		Weekend	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Gymzalen	32%	26%	57%	46%	45%	36%	4%	4%
Sportzalen	34%	26%	52%	48%	44%	35%	5%	5%
Sporthallen	53%	35%	86%	78%	57%	24%	29%	25%
Totaal	39%	29%	65%	56%	48%	32%	12%	11%

Exploitatiekosten binnensportaccommodaties 2014

De gemiddelde jaarlijkse kosten (eigenarenonderhoud/beheerskosten, vaste kosten, energie kosten, kosten wettelijke verplichtingen, apparaatskosten Maastricht Sport, schoonmaakkosten, onderhoudskosten en sportinventaris) per accommodatie soort uitgaande van de MJOP binnensportaccommodaties 2014 zijn:

Gymzaal	64.000
Sportzaal	66.000
Sporthal	181.000

Deze MJOP's worden elke 5 jaar herzien. In de laatste versies en voor de toekomst wordt steeds meer gekeken naar duurzaamheid. Nieuwe installaties leveren naast energiebesparing ook een verlaagde exploitatielast op. Dit is zeker niet onbelangrijk, gezien de verouderde stand van de binnensportaccommodaties. In de loop van de jaren blijkt de exploitatielast namelijk op te lopen.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Vanuit de afdeling Vastgoed is deze trend en de verminderende staat van de accommodaties regelmatig benoemd.

De accommodaties zijn schoon, heel en veilig. De basis is op orde. Echter zegt dit niets over de bruikbaarheid voor bewegingsonderwijs en sportbeoefening. In de loop van de jaren zijn hier andere inzichten in ontstaan en worden er dus andere vragen aan inrichting gesteld. Zowel technisch als sportief.

De belangrijkste punten uit de analyse zijn:

- Anno 2015 zijn er: 17 gymzalen (met een gemiddelde leeftijd in 2015 van 43 jaar); 8 sportzalen (gemiddelde leeftijd 39 jaar); 4 sporthallen (gemiddelde leeftijd 37 jaar).
- Gemeentelijke binnensportaccommodaties worden gehuurd door 247 organisaties.
- Het onderhoud van alle zalen krijgt een score 3 (redelijk), op een schaal van 1 (uitstekend) tot 6 (zeer slecht). Zoals uit het onderzoek van Bremer Bouw adviseurs in 2014 is gebleken.
- De gemiddelde bezettingsgraad is laag.
- De lasten voor de gemeente bedragen jaarlijks een kleine € 2 mln.
- De baten bedragen ca. € 1,1 mln., waarvan ca. € 0,6 mln. uit verhuur, anders dan onderwijs.
- De vraag naar binnensportaccommodaties blijft dalen de komende jaren.
- De grootste vraag is er voor doordeweekse avonden.
- Het totaal aantal 'vakken' is 36. 1 vak heeft de afmeting van een gymzaal, een sporthal heeft 2 of 3 vakken afhankelijk van het aantal scheidingswanden.
- Per 2350 inwoners is in Maastricht 1 binnensportaccommodatie beschikbaar. Berekend naar vakken is dit 1 vak per 1950 inwoners.
- Gym- en sportzalen kennen in het weekeinde een zeer lage bezetting.
- Er is een beperkte behoefte aan extra hoogte van een sportzaal.
- Sporthallen zijn in de piekuren voor bijna 80% bezet.
- Met uitzondering van de sporthallen staan alle accommodaties meer dan de helft van de tijd in de piekuren leeg.
- Er is een overcapaciteit aan binnensportaccommodaties: er zijn ruim meer binnensportaccommodaties beschikbaar dan nodig om te kunnen voldoen aan de vraag.

Conclusie

Uit de analyse is gebleken dat het aanbod van binnensportaccommodaties in ruime mate voldoet aan de kwantitatieve vraag. Veel binnensportaccommodaties staan voor meer dan de helft van de tijd leeg. Concluderend kan worden gesteld dat de huidige fijnmazige spreiding van binnensportaccommodaties qua bezetting, functionaliteit, leeftijd en kosten niet te handhaven is. Daarom moeten deze worden omgevormd tot moderne accommodaties die alle dagen vol in bedrijf zijn, goed bereikbaar, toegankelijk, schoon, heel, veilig en betaalbaar. In de sportnota is al vastgelegd dat waar nodig accommodaties herbestemd of gesloten worden. In het kader van efficiënt gebruik van accommodaties en middelen kunnen diverse gymzalen en/ of sportzalen herbestemd of gesloten worden.

Overcapaciteit

Uit de analyse is gebleken er sprake is van overcapaciteit. Om te kunnen bepalen hoe groot de overcapaciteit is moet eerst bepaald worden wat de gewenste minimale bezettingsgraad is.

Hierbij dient rekening gehouden te worden met:

*De kaders voor de **bereikbaarheid** voor onze gebruikers*

Een redelijke mate van planningsflexibiliteit voor de gebruikers ten aanzien van dag en tijdstip.

De tijdelijke/incidentele vraag in de winterperiode door de buitensportverenigingen (door de toename van het aantal kunstgrasvelden in de buitensportaccommodaties neemt deze vraag naar verwachting af). Voorgesteld wordt de minimale gewenste bezetting voor de dag en avond te leggen op **70%**. Om vervolgens te kunnen bepalen hoeveel accommodaties gesloten c.q. herbestemd kunnen worden is de totale vraag bepaald. Deze vraag is bepaald n.a.v. het benodigd aantal 'vakken'. Het totaal aantal 'vakken' aan binnensportaccommodaties in Maastricht is 36. (1 vak heeft de afmeting van een gymzaal, een sporthal heeft 2 of 3 vakken afhankelijk van het aantal scheidingswanden).

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

De behoefte aan binnensportaccommodaties is als volgt:

Onderwijs	20,3 vakken (BO 15,9 en VO 4,4)
Sport overdag	2,7 vakken
Totaal dag gebruik	23 vakken
Totaal avond gebruik	29 vakken
Overcapaciteit	7 vakken

Dit betekent dat er anno 2015 zeven vakken (gymzalen/sportzalen) te veel zijn in Maastricht.

In de uitvoeringsnota binnensportaccommodaties is op basis van deze conclusie een aantal uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van het inkrimpen van het areaal aan binnensportaccommodaties in Maastricht:

- De gemeente dient te voldoen aan de wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit onderwijsontwikkelingen.
  - Toekomstbestendige binnensportaccommodatie/herschikking dienen **primair** afgestemd/volgend te zijn op de onderwijsontwikkelingen. Binnen een straal van 1000 meter rondom een basisschool liggen voldoende binnensportaccommodaties om te voldoen aan de wettelijk eisen t.a.v. bewegingsonderwijs
  - De locatie keuze van een basisschool is leidend voor de spreiding van gymzalen en sportzalen.
- De accommodaties zijn voor elke bewoner bereikbaar binnen 1000 m.
- Er is een minimale bezettingsgraad voor binnensportaccommodaties: minimaal 70% voor dag- en avondgebruik voor gym- en sportzaal.
- Sporthallen worden niet gesloten; er is geen minimale bezettingsnorm voor sporthallen bepaald.
- In het weekeinde zijn alle sporthallen open en één gymzaal in Oost en één gymzaal in West.
- Alleen accommodaties ouder dan 25 jaar worden gesloten.
- De accommodaties dienen efficiënt verhuurd te worden d.m.v.:
  - Accommodaties worden alleen nog per volledig ½ of 1 uur verhuurd.
  - Verhuur vindt in beginsel hoofdzakelijk aansluitend aan elkaar plaats.
  - Huur van een hele sporthal heeft prioriteit, c.q. 1e toewijzing boven 1/3, 1/2 of 2/3 sporthal. (Dus als 2 partijen op hetzelfde moment een sporthal willen huren dan gaat degene voor die het grootste deel afneemt).
  - Sporthallen worden optimaal in gepland voor dag/onderwijs gebruik.

Anno 2015 zijn er zeven gymzalen/sportzalen te veel in Maastricht. In de periode 2015-2016 is dit gefaseerd afgebouwd. De onderstaande locaties zijn afgestoten.

Locatie	Soort	Bouwjaar	Jaar sluiting
Heer	Sportzaal	1970	2015
Itteren	Gymzaal	1983	2015
Boschpoort	Sportzaal	1972	2015
Biesland	Sportzaal	1972	2015
Wittevrouwenveld	Gymzaal	1955	2015
Nazareth	Gymzaal	1955	2016

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Limmel	Gymzaal	1972	2016
--------	---------	------	------

De verwachting was dat door de sluiting van 7 gymzalen/sportzalen de bezettingsgraad van de binnensportaccommodaties als volgt zou gaan stijgen:

Totale bezettingsgraad	29% naar 34%.
De avond bezettingsgraad	58% naar 67%
De dag bezettingsgraad	34% naar 38%.

Deze cijfers zijn niet gehaald. Door factoren, zoals de eerder beschreven trends van bewegingsgedrag, zullen deze cijfers ook in de toekomst beïnvloedt worden. In de 2^e tranche toekomstbestendige binnensportaccommodaties zal dit nader onderzocht worden.

Stand van zaken 2017

Alle genoemde te sluiten locaties zijn in 2015-2016 gesloten. De gebruikers zijn herplaatst.

In 2016 is gymzaal Daalhof 2 gesloten.

In 2016 is in Limmel met de opening van IKC De Geluksvogel de nieuwe gymzaal in gebruik genomen.

In 2017 is de Geusselthal geopend. Een schitterende hal met diverse extra ruimtes waar ook de WMO klanten bijzonder welkom zijn (met het opnemen van deze hal in het aanbod is de gemiddelde leeftijd van de andere 3 hallen nu 39 jaar).

In het kader van digitaal sleutelbeheer is begonnen met een pilot. Aan de hand van de ervaringen zal besloten worden waar dit tot een meerwaarde voor de klanten leidt.

Lopende ontwikkelingen

2^e tranche toekomstbestendige binnensportaccommodaties

In 2018 vindt conform afspraak in de programmabegroting 2018 een 2^e tranche Toekomstbestendige binnensportaccommodaties plaats. Onderdelen hiervan zijn:

- Een analyse van o.a. de bezettingsgraad, kwaliteit, budget etc. van het areaal gemeentelijke binnensportaccommodaties.
- Afstemmen areaal binnensportaccommodaties op toekomstige ontwikkelingen in sport en onderwijs (doorontwikkeling IKC en VO). De sporthallen worden hier in tegenstelling tot de nota uit 2015 ook in meegenomen. Sporthal De Heeg (1982) moet worden gerenoveerd of vernieuwd. Sporthal Belfort (1968) en Daalhof (1983) zijn gezien hun leeftijd ook toe aan renovatie of vernieuwing. De gemiddelde leeftijd van de binnensportaccommodaties is 40 jaar. Het grootste gedeelte van deze accommodaties is gebouwd in de jaren '70-'80. Gezien de gemiddelde leeftijd is het duidelijk dat deze over een aantal jaren vervangen dienen te worden. Voor renovatie van deze accommodaties zijn – conform gemeentelijk beleid - geen gelden gereserveerd. De kosten van renovatie zouden per project gedekt moeten worden door middelen vanuit het MJIP.
- Onderzoeken of en welke samenwerking er mogelijk is met het voortgezet onderwijs die over eigen gymzalen beschikken. Met de Universiteit Maastricht (UM) is bij de realisatie van de nieuwe accommodatie een convenant gesloten. Ook deze wordt in het onderzoek meegenomen.

Renovatie sporthal De Heeg

In 2016 is gestart met het proces om sporthal De Heeg grondig te renoveren. Er heeft een variantenstudie plaatsgevonden naar de gewenste renovatie van de sporthal. De variantenstudie heeft zich min of meer gekruist met de opdracht van het college om een projectleider stedelijke ontwikkeling aan te stellen voor het centrum 'De Roserije' in De Heeg, waar de sporthal vanwege haar ligging een

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

onderdeel van uitmaakt. De opdracht aan de projectleider is te komen tot een integrale visie op de ontwikkeling van het centrum van De Heeg.

Het college heeft de raad geadviseerd om de besluitvorming over sporthal de Heeg te koppelen aan de ontwikkelingen die in de rest van het gebied de Roserije spelen én de tweede tranche toekomstbestendige binnensportaccommodaties.

Inmiddels is in het kader van de ontwikkeling IKC De Heeg besloten gymzaal De Heeg 2 en 3 te sluiten. Gymzaal De Heeg 2 is al gesloten. Gymzaal De Heeg 3 blijft open totdat er een vervangende locatie beschikbaar is de voor de leerlingen van het IKC.

Samenvatting realisatie binnensport

Gerealiseerd in de periode 2006-2017 op het gebied van binnensportaccommodaties:

- Realisatie sportzaal Limmel.
- Realisatie Geusselt Sporthal.
- Realisatie Universitair Sportcentrum inclusief mogelijkheid sporten voor 2 basisscholen.
- Realisatie gymzaal Letterdoes.
- Realisatie gymzaal La Belletsa.
- Realisatie gymzaal Manjefiek Malberg.
- Opheffing sportzaal Heer/ Petrus Bandenplein.
- Opheffing gymzaal Itteren.
- Opheffing sportzaal Boschpoort.
- Opheffing sportzaal Biesland.
- Opheffing gymzaal Wittevrouwenveld.
- Opheffing gymzaal Nazareth.
- Opheffing gymzaal Limmel.
- Opheffing gymzaal Daalhof 2/Aureliushof.
- Opheffing gymzaal De Heeg 2.
- Planvorming renovatie Sporthal de Heeg.
- Boulodrôme (hal en binnenbanen).

Huidig areaal

Tabel : aantal accommodaties binnensport

	2007	2013	2014	2015	2017
Aantal accommodaties en bezetting					
Binnensport					
- gymzalen	18 gymzalen	17 gymzalen	17 gymzalen	14 gymzalen	13 gymzalen
- sportzalen	8 sportzalen	8 sportzalen	8 sportzalen	5 sportzalen	5 sportzalen
- sporthallen	4 sporthallen	4 sporthallen	4 sporthallen	4 sporthallen	4 sporthallen

Afspraken en risico's binnensport

Afspraak:

In de nota 'Toekomstbestendige binnensportaccommodaties' is vastgelegd dat er op basis van de bezettingscijfers van de binnensportaccommodaties en de onderwijsontwikkelingen in Maastricht onderzocht wordt of er mogelijk overgegaan kan worden tot verdere sluiting van binnensportaccommodaties, dit binnen de bestaande beleidsinhoudelijke en wettelijke kaders op het

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

gebied van o.a. bereikbaarheid. Dit wordt conform afspraak in de programmabegroting 2018 uitgewerkt in de 2^e tranche Toekomstbestendige binnensportaccommodaties.

Risico's:

Het huidige areaal aan binnensportaccommodaties is sterk verouderd. Een fors aantal accommodaties bereikt op dit moment de levensduur van 40 jaar of heeft deze overschreden. Deze accommodaties zullen de komende jaren gerenoveerd of vervangen moeten worden. Voor renovatie van deze accommodaties zijn – conform gemeentelijk beleid - geen gelden gereserveerd. De kosten van renovatie worden per project gedekt door middelen vanuit het MJIP. Gezien de hoeveelheid zaaldelen gaat het hier om een substantiële aanspraak op het MJIP. In de 2^e tranche toekomstbestendige binnensportaccommodaties worden de kosten hiervan nauwkeurig in beeld gebracht. In hoofdstuk 9. Financiën staat een eerste inschatting van de verwachte kosten.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 4: Geusseltbad

In 2012 is besloten (raadsnota Tarieven en exploitatiebegroting Geusseltbad, 2012) dat twee jaar na de opening, de exploitatie van het Geusseltbad zou worden geëvalueerd. Deze 'evaluatie exploitatie Geusseltbad' is medio 2016 vastgesteld in de gemeenteraad. Hierin is de exploitatie van de eerste twee jaren geëvalueerd en is ook de toekomst incl. begroting voor de komende jaren geformuleerd voor het bad. Ook is een aantal draaiknoppen vastgesteld die door middel van een verbetertraject zijn - en nog worden - geïmplementeerd in de exploitatie.

In deze notitie worden de vastgestelde lijn en de draaiknoppen toegelicht en wordt aangegeven wat de stand van zaken is van de realisatie van de draaiknoppen. Gezien de recente besluitvorming hoeft in het kader van deze actualisatie geen beslissing te worden genomen of het vastgestelde beleid nog voldoet aan onze wensen op dit moment.

Bij de evaluatie van het Geusseltbad in april 2016 heeft Maastricht Sport een flinke opdracht van de Raad meegekregen, namelijk de bijdrage in de exploitatie van het zwembad in 2020 met €180.000,- structureel te verminderen. Deze efficiency opdracht is onderverdeeld in vier draaiknoppen en dient tevens als hoofdopdracht die de interim manager van het Geusseltbad heeft gekregen. Het management team van Maastricht Sport houdt wethouder en gemeenteraad regelmatig op de hoogte over de voortgang van deze draaiknoppen middels MARAP en Jaarrekening, en in een aparte raadsbijeenkomst is de haalbaarheid van de draaiknoppen toegelicht.

De stand van zaken (Marap II):

	Exploitatie Bijdrage 2016 €	Begroting 2017 €	Begroting 2018 €	Begroting 2019 €	Begroting 2020 €
Draaiknop 1 verhogen bezoeken		21.000	30.000	39.000	47.000
Leszwemmen		5.000	10.000	16.000	21.000
Doelgroepenzwemmen		1.000	2.000	2.000	3.000
Ouderen, chronisch zieken en beperkten		15.000	18.000	21.000	23.000
Draaiknop 2 tarief zorgbad verlaagd		+/+42.000	+/+42.000	+/+42.000	+/+42.000
Draaiknop 3 bedrijfsvoering		64.000	93.000	93.000	93.000
Afschaffen toezicht		10.000	10.000	10.000	10.000
Opzet schoonmaak		25.000	25.000	25.000	25.000
Instructie/ toezicht		29.000	58.000	58.000	58.000
Draaiknop 4 onderhoud		67.000	82.000	82.000	82.000
Groenonderhoud		15.000	15.000	15.000	15.000
Onderhoudscontracten		16.000	31.000	31.000	31.000
Vervanging laatste 3 jaar		36.000	36.000	36.000	36.000
Eigenarenonderhoud		-	-	-	-
Exploitatiebijdrage 2016	651.000	651.000	651.000	651.000	651.000
- / - Totaal verbetering		- 110.000	163.000	172.000	180.000
Gemeentelijke exploitatiebijdrage totaal:	651.000	541.000	488.000	479.000	471.000

De draaiknoppen leiden tot een besparing van € 180.000 in 2020. IN 2017 is een besparing van €110.000 ingeboekt. De inkomsten voor 2017 voor het Geusseltbad zijn nagenoeg gehaald, er zit een klein risico in het onderhoudscontract van het Geusseltbad en de juridische haalbaarheid in het deel personeel. De draaiknop 2017 wordt gehaald.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Afspraken en risico's Geusseltbad

Afspraak:

- De implementatie van de draaiknoppen is een opdracht van de raad die voortvloeit uit het vaststellen van de herijkte exploitatie van het zwembad op 5 april 2016. Dit onderdeel komt telkens terug in de gemeenterekening. In de rekening vindt u steeds de meeste actuele informatie rondom de exploitatie van het Geusseltbad en de effecten van de implementatie van de draaiknoppen.

Risico's:

- Er is sprake van spanning tussen de opdracht van de raad om te komen tot een optimalisering van de bedrijfsvoering en de wens om zoveel mogelijk verenigingen te faciliteren. Dit komt doordat sprake is van schaarste van het zwembad op de momenten dat de meeste gebruikers het liefst het bad gebruiken, de piekmomenten. Dit zorgt voor de noodzaak om in overleg de uren in te vullen. Er komen hierbij conflicterende belangen voor tussen diverse verenigingen die graag op dezelfde momenten een bad willen huren of met Maastricht Sport die het bad wil gebruiken voor de eigen activiteiten.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 5: Sporten en bewegen in de openbare ruimte

De ontwikkelingen op dit beleidsgebied in relatie tot de ontwikkelingen in de binnen- en de buitensport. Vervolgens wordt aangegeven wat de wensen zijn op dit terrein.

Van alle Nederlanders sport 41% wel eens in de openbare ruimte. Dit is meer dan in de buiten- en binnensportaccommodaties samen. Daarom wordt het in de Sportnota 2020-Mee@Bewegen ook wel benoemd als de 'sportaccommodatie van de toekomst'. In de nota Mee@Bewegen en in de Structuurvisie 2030 zijn de kaders opgenomen voor Maastricht als aantrekkelijke beweegomgeving.

En met reden! Trends en demografische ontwikkelingen wijzen op de steeds belangrijkere rol die onze eigen leefomgeving speelt en nog meer gaat spelen in het in beweging houden en krijgen van de Maastrichtenaar. Meer Maastrichtenaars in beweging is het hoofddoel van de Maastrichtse investeringen in sport en bewegen. De trend individualisering, sporten en bewegen op momenten en plaatsen die jou het beste uitkomen, en de vergrijzing maken het dat de lokale omgeving steeds belangrijker wordt in het beweegpatroon.

Uit onderzoek is gebleken dat er een rechtstreekse relatie is tussen de inrichting van een wijk en de mate waarin kinderen lichamelijk actief zijn. Voor ouderen, die minder mobiel zijn, zal dat niet minder gelden. Het vergroten van het aantal Maastrichtenaars dat voldoende beweegt is dus vooral goed te bereiken door van Maastricht een aantrekkelijke beweegomgeving te maken. Waar het een feest is om te voet of op de fiets naar school en werk te gaan langs veilige routes. En waar de groeiende groep recreatieve sporters zijn 'ding' kan doen op een netwerk van goede voorzieningen in de openbare ruimte.

Kortom: waarom inzetten op Maastricht als aantrekkelijke beweegomgeving?

- 1 Een beweegvriendelijke omgeving zorgt ervoor dat mensen minder overgewicht hebben, en daarmee voor minder chronische ziekten: Een woon-werkafstand tussen 0-7 km fietsend overbruggen kan leiden tot een relatieve daling van 0,2 kg per jaar (Storm, 2006). Bijna de helft van de nieuwe gevallen van diabetes type 2 hangt samen met overgewicht, 10% direct met inactiviteit (In 't Panhuis-Plasmans, 2012). Wanneer iedereen voldoende beweegt zouden mannen bijna een jaar en vrouwen ruim eenjaar langer leven (In 't Panhuis-Plasmans, 2012).
- 2 De mentale gezondheid van mensen in een beweegvriendelijke omgeving is beter: Er is een positieve relatie tussen lichamelijke activiteit en een positief zelfbeeld van kinderen en jongeren (Ekeland, 2005). In de literatuur wordt veelvuldig een positieve samenhang gevonden tussen lichamelijke activiteit en geestelijk welzijn (Paluska, 2000; Stegeman, 2007; Ekeland, 2004; Linger, 2010). Angststoornissen en depressieklachten komen minder voor bij mensen die in een groenere omgeving wonen (Maas, 2009).
- 3 Een beweegvriendelijke omgeving stimuleert de ontwikkeling van kinderen: Het aanbrengen van zonemarkeringen, vaste speelelementen (glijbaan, voetbaldoelen), losse speelelementen (voetballen, springtouwen) blijken effectieve manieren om kinderen aan te zetten tot actief spelen (Jago, 2004; Ridgers, 2007). Van de tijd die kinderen doorbrengen op een speelplein of schoolplein bewegen zij tussen de 25% en 54% ten minste matig intensief (de Vries, 2012). Na toepassing van het PLAYgrounds programma waren er dubbel zoveel kinderen op het schoolplein lichamelijk actief t.o.v. de controlegroep (Janssen, 2013).
- 4 In een beweegvriendelijke omgeving kiezen meer mensen voor actief transport: Als volwassenen minder autorijden en meer fietsen, wordt de ziektelast door lichamelijke inactiviteit na 1 jaar met maximaal 1,3% gereduceerd (Kempen, 2009). Als 1 op de tien autoritten korter dan 7,5 km wordt vervangen door de fiets, scheelt dit circa 1 miljard autokilometers per jaar (Vermeulen, 2005). De verschuiving van auto- naar fietsgebruik heeft een bevorderlijk effect op de totale levensverwachting; deze zal toenemen met 3 tot 14 maanden (de Hartog, 2010).

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

- 5 In een beweegvriendelijke omgeving bewegen mensen meer, waardoor de mentale en fysieke gesteldheid beter wordt. Hierdoor maakt de maatschappij minder kosten: Aan ziekten als gevolg van inactiviteit wordt jaarlijks 1,3 miljard euro uitgegeven (In 't Panhuis Plasmans, 2012).Het creëren van een beweegvriendelijke omgeving lijkt meer op te leveren dan het kost (Wendel-Vos, 2005).
- 6 Een beweegvriendelijke omgeving zorgt voor een beter imago van gemeente en wijk en kan dus worden gebruikt als argument in citymarketing: Een beweegvriendelijke omgeving is imago verhogend (Vreke, 2010) en kan dus als argument worden ingezet bij citymarketing.

(Uit Alles over sport: *De argumenten zijn ontleend aan het rapport 'Onderbouwing van argumenten voor een beweegvriendelijke omgeving'.*

En de tijd is rijp voor een strategische visie op sporten en bewegen in de openbare ruimte. De ontwikkeling van een lokale omgevingsvisie waarin ruimtelijk beleid en gezondheid verbonden kunnen worden heeft daar ook baat bij. Verderop zullen we aangeven wat we daar in gaan doen. Belangrijk is ook om stil te staan bij wat er de laatste jaren is gebeurd op dit vlak. En dat is niet gering!

Anno 2017 beslaat het volledige Maastrichtse arsenaal aan mogelijkheden om sportief te recreëren uit:

- 172 speellocaties;
- 85 trapvelden;
- 32 basketbalveldjes;
- 35 jeu des boulesbanen;
- 9 jongeren ontmoetingsplekken;
- 11 sportkooien annex SPOT's (sportontmoetingsplekken);
- 2 Cruyff courts;
- 5 natuurspeelplekken;
- 12 sportparken (stand 2017);
- 22 binnensportaccommodaties;
- 1 multifunctioneel zwembad, het Geusseltbad.

En daarnaast is er geïnvesteerd in een fietsplan. Is er een mooie groenstructuur, met diverse parken waar gewandeld en gefietst kan worden. Zijn er nieuwe scholen gebouwd met schoolpleinen die prikkelen om te gaan bewegen. Kortom: Maastricht begint niet op 0, het draait er om waar en hoe het nog beter kan!

Samenvatting realisatie sport en beweeg mogelijkheden in de openbare ruimte

Openbaar sportpark West (in de reisgids/stappenplan Beweegvriendelijke Omgeving van het NISB benoemd als voorbeeld) met vele mogelijkheden om zelfstandig in beweging te komen. Openbaar sportpark Geusselt met o.a. een pas aangelegd callestanetics element en loopparcours.

Gerealiseerd in de periode 2006-2017op het gebied van sportmogelijkheden in de openbare ruimte:

- Realisatie Skatepark Griend en uitbreiding enkele jaren later
- Realisatie looproute Maastrack rond Tapijnkazerne
- Realisatie buitensporttoestellen stadspark i.s.m. Training Maastricht
- Realisatie buitensporttoestellen op diverse plekken i.s.m. Struyscomité
- Realisatie mountainbike route Pietersberg i.s.m. Trailz043
- Realisatie sportkooi De Griend
- Realisatie sportkooi De Heeg
- Realisatie sportkooi Randwijck
- Realisatie sportkooi Malberg

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

- Realisatie sportkooi Limmel
- Realisatie natuurspeelplekken Kinderboerdeij De Heeg
- Realisatie natuurspeelplekken Vroendaal
- Realisatie natuurspeelplekken Malberg
- Realisatie Cruijff Court Pottenberg
- Realisatie 28 nieuwe speelplekken verspreid over de stad.
- Realisatie 3 jeu des boulesbanen

Het vervolg:

Er is dus al veel gerealiseerd in Maastricht, maar is dit genoeg? Is het toekomstbestendig (voldoende innovatief) als er steeds vaker een beroep op gedaan gaat worden? Zit het op de juiste plekken? Voldoet het aan de wens van de bewoners? Zijn er plekken die behoefte hebben aan een straal van 500 meter om te beschikken over een sport en beweegvriendelijke omgeving (ipv 1000 meter). Is de connectie met andere beleidsvelden en de omgevingsvisie voldoende gemaakt? Denk aan aanpassing Groenstructuur en fietsplannen vanuit mobiliteit. Pakken we voldoende kansen aan die Maastricht en omgeving bieden, denk aan openbaar zwembad, de Groene Loper.

Deze en andere vragen beantwoorden. Tevens een visie op Maastricht als aantrekkelijke bewegingomgeving formuleren is de wens voor de komende tijd. Een helder beeld van een beweegvriendelijk Maastricht met alle verbindingen die daarin te maken zijn. Tevens een aanpak vanuit deze visie hoe en met wie we onderdelen hieruit gaan realiseren. Een inbreng vanuit de bewoners zal hier zeker een plek krijgen.

Eerder vastgestelde kaders en uitgangspunten zullen hiervoor de leidraad worden waarbij ze tevens tegen het licht gehouden zullen worden op validiteit en actualiteit.

Deze kaders zijn de volgende:

- Goede bereikbaarheid (afstandscriteria volgens de Jantje Betonnorm. Inrichten van de openbare ruimte door 3% van de voor wonen bestemde gebieden geschikt te maken als speelruimte en speelaanleidingen op bereikbare afstand).
- Volgens 'ordeningsprincipes openbare sport- en speelvoorzieningen' uit Structuurvisie 2030 (aanhaken bij de buitenruimte van scholen, IKC en/of bestaande ontmoetingsplekken).
- Goede samenwerking en efficiënt beheer (schoon, heel en veilig in samenwerking met bewoners en andere partijen).
- Innovatieve inrichting (beweegwensen veranderen steeds sneller).
- Adequaat Activiteitsaanbod (goed voorbeeld doet volgen en een programma verlaagt de drempel om mee te gaan doen).
- Cofinanciering (aanpassingen in de openbare ruimte kunnen meerdere doelen dienen).
- Inzetten op het sportief en beweegvriendelijk inrichten van relevante onderdelen uit de Structuurvisie 2030. (sportief en beweegvriendelijk inrichten van nieuw groen, Maasvallei, Landgoederenzone en de ENCI-groeve).

Afspraken en risico's sporten en bewegen in de openbare ruimte

Afspraak: Opleveren van een "strategische visie op een beweegvriendelijk Maastricht" afgestemd met andere beleidsterreinen en de burgers. In deze nota Sporten en bewegen in de openbare ruimte komen ook handreikingen hoe e.a. te realiseren. Verwachte besluitvorming Q2/Q3 2018.

Risico's: Door de aanstaande verkiezingen kan het besluitvormingsproces vertraagd worden. Het betrekken van andere beleidsvelden en burgers is ook onderhevig aan voorbereidingen op de gemeenteraadsverkiezingen.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 6: Drie afzonderlijke voorzieningen

Stadion Geusselt

Acties ten aanzien van multifunctioneel gebruik stadion Geusselt

- In de sportnota 2020 stond het besispunt dat de gemeente zal gaan sturen om de multifunctionaliteit van het stadion volledig te benutten binnen de gebruiksmogelijkheden van het stadion.

Bij RIB van 1 maart 2017 bent u op de hoogte gesteld van het multifunctioneel gebruik van het stadion gedurende de jaren 2012 t/m 2016. Hierin is te zien dat het gebruik de laatste jaren is toegenomen. Het multifunctioneel gebruik bedraagt ongeveer 25 keer per jaar exclusief het gebruik van het stadion door Maastricht United.

Studentensport

Acties ten aanzien van studentensport

- In de sportnota is besloten dat al onze sportaccommodaties en –voorzieningen open staan voor de komst van (meer) studenten en dat wij een impuls geven aan de studentensport in een nieuw universitair sportcentrum in Randwyck.

Het universitair sportcentrum is in 2016 geopend. Het centrum kan zich meten met de beste universitaire sportcentra van het land. Sport en studeren worden gecombineerd op deze locatie, die ligt in de wijk Heugem. In totaal zijn er 175 studieplekken. Het aanbod aan sportfaciliteiten is divers. Zo is er een klimwand aanwezig voor boulderen en klimmen, zijn er 3 squashbanen, tien lopers voor schermers, drie tafeltennistafels, en diverse zalen voor groepslessen als Zumba, power kick en conditietraining. Er is een grote fitnessruimte en een Body & Mind studio voor Yoga en Pilates lessen.

Daarnaast sporten de studenten in de gemeentelijke sportaccommodaties. Zij maken bijvoorbeeld gebruik van het Geusseltbad, de atletiekbaan, sporthal Daalhof (korfbal), sportpark Geusselt (Hockey), Sportpark Zuid (Frisbee), Sportpark West (Rugby & Lacrosse) en sportpark Heugem (voetbal).

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Servatius, gemeente Maastricht en Universiteit Maastricht hebben een gezamenlijke inspanning verricht om het Universitair Sportcentrum mogelijk te maken. Zoals overeen gekomen biedt dit complex tevens de mogelijkheid voor de daarbij gevestigde basisscholen om hierin te sporten.

Door de realisatie van dit sportcentrum is er een uitstekende sportvoorziening in Maastricht bijgekomen. Als neveneffect is de verhuur van de gemeentelijke sportaccommodaties aan deze doelgroep (studenten) afgenomen.

Boulodrôme

Acties ten aanzien van realisatie Boulodrôme

- In de sportnota is aangegeven dat wij – in gezamenlijkheid met de jeu de boulesverenigingen – blijven zoeken naar een geschikte locatie die voldoet aan de wensen van genoemde partijen en past binnen het hiervoor gereserveerde budget.
- Hiervoor is in 2000 een intentieovereenkomst door de gemeente getekend met de Maastrichtse Jeu de Boulesverenigingen en de Nederlandse Jeu de Boulesbond.

De afgelopen periode is ingezet op het kiezen van een geschikte locatie (Geusseltpark), de planvorming van een geschikte accommodatie en het selecteren van een aannemer. De bouw van het Boulodrôme is inmiddels afgerond. Ook de gebruikers hebben een aantal werkzaamheden voor hun rekening genomen, voornamelijk in de afwerking. Openingsdatum, samen met Maastricht Sport, gepland op 26 januari om 16.00 uur.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 7: Tabel afspraken

In deze tabel vindt u een overzicht van de in deze actualisatie benoemde afspraken.

Accommodatie	Afspraak	Periode	Actor
Buitensport	Het huidige spreidingsbeleid buitensportaccommodaties loopt tot en met 2020. Het beleid is herbevestigd in de Sportnota 2020 en zal worden voortgezet als zich mogelijkheden en initiatieven daartoe voordoen (3 ^e tranche). Voor de middelen zal dan een apart voorstel naar de raad gaan, aangezien de reserve spreidingsbeleid vrijvalt ten gunste van sporthal de Heeg.	2020-2030	B&O
Binnensport	In de nota 'Toekomstbestendige binnensportaccommodaties' is vastgelegd dat er op basis van de bezettingscijfers van de binnensportaccommodaties en de onderwijsontwikkelingen in Maastricht onderzocht wordt of er mogelijk overgegaan kan worden tot verdere sluiting van binnensportaccommodaties, dit binnen de bestaande wettelijke en beleidsinhoudelijke kaders op het gebied van o.a. bereikbaarheid (2 ^e tranche toekomstbestendige binnensportaccommodaties).	2017-2020	B&O
Geusseltbad	De implementatie van de draaiknoppen is een opdracht van de raad die voortvloeit uit het vaststellen van de herijkte exploitatie van het zwembad op 5 april 2016. Dit onderdeel komt telkens terug in de gemeenterekening. In de rekening vindt u steeds de meeste actuele informatie rondom de exploitatie van het Geusseltbad en de effecten van de implementatie van de draaiknoppen.	2017-2020	Maastricht Sport
Openbare Ruimte	Opleveren van een "strategische visie op een beweegvriendelijk Maastricht" afgestemd met andere beleidsterreinen en de burgers. In deze nota Sporten en bewegen in de openbare ruimte komen ook handreikingen hoe eea te realiseren. Verwachte oplevering Q2/Q3 2018.	2018	B&O

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 8: Monitoring

In het besluit van de raad van 7 maart 2017 naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer is afgesproken dat na vaststelling van de actualisatie door de raad een monitoring systeem zou worden opgezet. Dit zal gebeuren met een afvaardiging van de raad.

In het besluit zijn al de volgende onderdelen voor een goede set indicatoren genoemd:

- Het gebruik van de sportvoorzieningen
- De jaarlijkse kosten van de sportvoorzieningen
- Voortgang van de projecten op dit gebied
- Voortgang van de doelstellingen op dit gebied

Tevens zal voor de monitor gekeken worden naar de landelijke VSG monitor en andere monitors binnen het gemeentelijke beleid. Gestreefd wordt hierin naar een voor de raad en college eenvoudig te hanteren middel dat samenhang tussen de verschillende beleidsdoelstellingen mogelijk maakt. O.a. zal gekeken worden naar de monitoring van de 3 decentralisaties.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Hoofdstuk 9: Financiën

Exploitatie

De begroting van het Geusseltbad is voor de komende jaren vanaf 2017 vastgesteld bij het besluit inzake de Evaluatie exploitatie Geusseltbad en hoeft daarom nu niet opnieuw bekeken te worden. Dit geldt ook voor de andere onderdelen van de begroting van Maastricht Sport. Deze is geactualiseerd bij de Kaderbrief 2016, begroting 2017 en verder.

Beneden ziet u de begroting van Maastricht Sport zoals deze geldt vanaf 2017.

PROGRAMMA 7: SPORT & RECREATIE Maastricht Sport		12.693.893
BELEIDSPRODUCT: SPORTINFRASTRUCTUUR		5.101.757
Binnensportaccomodaties (Maastricht Sport)		1.047.360
Energiekosten		236.006
Verzekeringen, belastingen etc. via MS		78.960
Verzekeringen, belastingen etc. (doorbelasting BenO/Vastgoed)		24.132
Storting voorziening huurdersonderhoud		327.145
Eigenarenonderhoud (doorbelasting BenO/Vastgoed)		0
Beheerskosten (vastgoed)		0
Schoonmaakkosten		298.965
Storting voorziening groot sportinventaris		82.153
Buitensportaccomodaties - kleed-clubgebouwen (Maastricht Sport)		449.220
Storting voorziening (groot) onderhoud (Doorbelasting BenO/Vastgoed)		0
Beheerskosten (Doorbelasting BenO/Vastgoed)		-1
Energiekosten		60.223
Verzekeringen en belastingen		24.041
Bewaking/beveiliging/beheer		9.601
Schoonmaakkosten		129.500
Storting voorziening (groot) onderhoud		225.856
Buitensportaccomodaties - infra en velden (Maastricht Sport)		1.245.281
Energiekosten		24.696
Storting voorziening onderhoud velden en inrichtingen		1.199.336
Friciekosten tbv sportveld Demertstraat en Limmel		21.249
Buitensportaccomodaties - sportparkmanagement (Maastricht Sport)		100.800
SPM West en Geusselt (veiligheid)		100.800
Geusseltbad (Maastricht Sport)		2.259.097

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Directe personele kosten (Stg Personeelsbeheer Sport)	1.168.097
Inclusief: Apparaatskosten MS (0,6 fte zwembadmanager)	
Energiekosten	186.000
Storting voorziening onderhoud (Gebruiker)	348.000
Schoonmaakkosten	76.000
Groot onderhoud (eigenaar)	0
Overige kosten	172.000
Verzekeringen / belastingen	64.000
Frictiebudget tbv realisatie draaiknoppen	245.000

BELEIDSPRODUCT: SPORT & RECREATIE - Algemeen	5.725.267
Apparaatskosten	648.818
Kampioenenhuldiging Maastricht (begroting B&O)	0
Frictiekosten personeel MS	38.466
Reservering frictieskosten exp. Geusseltbad (conform raadsbesluit)	-245.000
Kapitaallasten	3.017.983
Korrektie vrijval kapitaallasten spreidingsplan	-34.050
Storting reserve spreidingsplan	34.050
Uitgaven tlv reserve productiemiddelen	20.000
Uitgaven tlv reserve spreidingsplan	2.000.000
Uitgaven tlv bedrijfsreserve	245.000
BELEIDSPRODUCT: SPORT & SPEELVOORZIENINGEN	407.736
Onderhoud sport en speelvoorzieningen (infra)	210.982
Vervanging speeltoestellen tbv 3 (beheerde) Maastrichtse speeltuinen	15.882
Storting voorziening groot onderhoud / vervanging sport- en speeltoestellen (openbaar)	180.871
BELEIDSPRODUCT: SPORT & BEWEGINGSTIMULERING	1.459.134
Apparaatskosten	402.950
Evenementenbudget	23.424
Werkbudget	46.451
Sportactiviteiten	90.610
Storting reserve combinatiefuncties/sportcoach	240.765
Uitgaven tlv reserve combinatiefunctie	466.720
Uitvoeringsprogramma Informele zorg AWBZ	89.591
Uitvoeringsprogramma dagbesteding onderwijs	98.623

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Investeringsgelden

De begrotingen voor de binnensport, de buitensport en het Geusseltbad zijn in 2016 geactualiseerd en in 2017 geïmplementeerd. Voor de post buitensport geldt dat vanaf 2016 ook middelen worden gereserveerd voor vervanging van de accommodaties. Dit geldt niet voor de binnensport en het Geusseltbad. Middelen die nodig zijn voor renovatie of vervanging van deze accommodaties worden via het MJIP beschikbaar gesteld. Dit betekent dat de raad per accommodatie zal beslissen of een binnensportaccommodatie gerenoveerd of vervangen zal worden. Dit geldt ook voor het Geusseltbad.

Inzet investeringsgelden

Er is de komende periode, tot 2020, een aantal projecten waarvoor investeringsgelden benodigd zijn.

Tweede tranche spreidingsbeleid buitensportaccommodaties

In de periode 2017 – 2019 wordt de tweede tranche van het spreidingsbeleid buitensportaccommodaties geïmplementeerd. De herontwikkeling van de sportparken Heer en Maastricht Zuid (Heugem) kan plaatsvinden omdat de reserve spreidingsbeleid, door de jaarlijkse stortingen ad € 454.000 weer is aangegroeid.

De reserve bedraagt in 2017 € 5.667.539. Dit bedrag geldt als dekking voor de herontwikkeling van sportpark Heer en sportpark Heugem. Deze ontwikkelingen zijn geraamd op € 1.999.000 voor Heer en € 2.741.626 voor Heugem. Echter, pas na voltooiing van deze projecten weten we wat de werkelijke kosten zijn geweest. We weten bijvoorbeeld nu al dat de kosten voor Heugem zullen stijgen omdat er – onverwacht – een archeologisch onderzoek moet plaatsvinden. Deze kosten zijn nog niet meegenomen in de besluitvorming. Ze worden wel aan college en raad gemeld.

Derde tranche spreidingsbeleid buitensportaccommodaties

Sportparken Wolder, Toustruwe en Daalhof: Via drie stortingen in de reserve spreidingsbeleid komt voor deze ontwikkeling nog € 1,3 miljoen beschikbaar. Vanuit de 2^e tranche zal circa € 0,9 resteren. Dit laatste bedrag is afhankelijk van de daadwerkelijke kosten van de 2^e tranche. Hierbij moet tevens worden opgemerkt dat geen van de verenigingen, op dit moment, de wens heeft om te verhuizen. Inzet van de middelen voor andere, concretere sportieve ontwikkelingen als sporthal de Heeg is dus reëel.

Renovaties

Op de planning staat een tweetal grote investeringen die de komende jaren gaan plaats vinden.

- Renovatie of nieuwbouw sporthal de Heeg;
- Opknappen sportpark Jekerdal/ Bieslandgebouw.

Voor beide projecten worden thans de projectplannen uitgewerkt en de benodigde investeringsbedragen berekend. Voor de renovatie van sporthal de Heeg is in de begroting 2018 een PM post opgenomen.

Voor het opknappen van het Bieslandgebouw op sportpark Jekerdal is een bedrag van € 530.000 in de begroting 2018 opgenomen.*)

Nog niet ingepland zijn de benodigde renovaties van de overige binnensportaccommodaties. Verwacht wordt dat in de periode 2020- 2025 een fors aantal binnensportaccommodaties gerenoveerd zal moeten worden. Het betreft o.a. de sporthallen Daalhof en Belfort en een tiental gymzalen/sportzalen.

Voor renovatie of vervanging van deze zalen zijn in de gemeente begroting geen middelen gereserveerd. Bij elke accommodatie zal bekeken moeten worden of renovatie/vervanging aan de orde is. Dit hangt sterk samen met de onderwijsontwikkelingen die de komende jaren in Maastricht spelen.

Gezien de leeftijd van de diverse accommodaties dient tussen nu en 2030 sterk rekening gehouden worden met investeringen in deze via de wet verplicht in stand te houden accommodaties. Nader onderzoek (nota toekomstbestendige binnensportaccommodaties) moet duidelijk maken om welk bedrag het precies gaat. Een grove doorrekening op dit moment leidt tot een bandbreedte van circa €15 tot €35 miljoen. Het eerste bedrag als de levensduur van alle zaaldelen via renovatie verlengd

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

kan worden, het tweede bedrag bij volledige vervanging. Kanttekening bij renovatie is dat dit wel betekent dat er op enig moment alsnog vervangen moet worden!

Gestreefd zou moeten worden naar een situatie waarin vervanging en renovatie gespreid over de jaren plaats kan vinden. Daarmee wordt ook de last verspreid over alle generaties en heb je een toekomstbestendig arsenaal aan binnensportaccommodaties waarin bewegingsonderwijs en sportbeleving plaats kan vinden.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.

Bijlage:

Beweegrichtlijnen

De beweegrichtlijn voor volwassenen en ouderen luidt als volgt:

- Bewegen is goed, meer bewegen is beter.
- Doe minstens 150 minuten per week aan matig intensieve inspanning, zoals wandelen en fietsen, verspreid over diverse dagen. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- Doe minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten, voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen.
- En: voorkom veel stilzitten.

Voor kinderen van vier tot en achttien jaar geldt de volgende beweegrichtlijn:

- Bewegen is goed, meer bewegen is beter.
- Doe minstens elke dag een uur aan matig intensieve inspanning. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- Doe minstens driemaal per week spier- en botversterkende activiteiten.
- En: voorkom veel stilzitten.

De commissie benadrukt dat het verband tussen de hoeveelheid bewegen en gezondheid een continuüm is. De beweegrichtlijn voor volwassenen en ouderen is een minimumrichtlijn om mensen die weinig actief zijn te motiveren in beweging te komen. Mensen die aan deze richtlijn voldoen kunnen door meer te gaan bewegen verdere gezondheidswinst behalen. De commissie beveelt aan dit te benadrukken in de communicatie over de beweegrichtlijnen.

*) De eerste en tweede alinea onder renovaties op pagina 34 is aangepast naar aanleiding van de behandeling in de stads- en de raadsronde.